

СИРЦЕВА СВІТЛАНА, к.е.н, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Фінансова звітність суб'єктів державного сектору формується як результат системного узагальнення облікової інформації та виступає ключовим інформаційним інструментом забезпечення прозорості, підзвітності та оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів. В умовах трансформації системи управління державними фінансами та впровадження принципів програмно-цільового методу бюджетування зростає значення методичного забезпечення формування достовірних і аналітично придатних показників фінансової звітності.

Нормативною основою складання фінансової звітності є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БО) 101 «Подання фінансової звітності», яке визначає склад фінансової звітності, загальні вимоги до її підготовки та принципи розкриття інформації [1]. Водночас сучасні трансформаційні процеси у сфері державних фінансів обумовлюють необхідність наближення національної системи бухгалтерського обліку в державному секторі до міжнародних стандартів. Порівняльний аналіз НП(С)БО ДС та МСБО ДС засвідчує доцільність подальшої гармонізації методологічних підходів щодо визнання, оцінки та розкриття інформації у фінансовій звітності [2, 3]. Така гармонізація сприяє підвищенню зіставності звітних показників, забезпеченню прозорості фінансової інформації та створює передумови для інтеграції національної системи звітності у міжнародний інформаційний простір.

Разом із тим, незважаючи на нормативне врегулювання та поступове наближення до міжнародних підходів, практика формування фінансової звітності суб'єктів державного сектору виявляє низку методичних проблем. Основною з них є забезпечення узгодженості між даними бухгалтерського обліку, сформованими за принципом нарахування та показниками виконання кошторису, що ґрунтуються на інформації про касові й фактичні видатки, а також із показниками бюджетної звітності державного сектору [4]. Наявність різних підходів до визнання доходів і витрат, відображення зобов'язань та руху коштів ускладнює трансформацію облікових даних у систему взаємопов'язаних звітних показників. Це обумовлює необхідність удосконалення методичних підходів до інтеграції даних бухгалтерського обліку з інформацією про виконання бюджетів та операції з бюджетними коштами, що здійснюються в системі казначейського обслуговування.

Методика формування фінансової звітності суб'єктів державного сектору доцільно розглядати як багаторівневу систему, що включає організаційний, обліковий, контрольний та аналітичний етапи.

Організаційний етап передбачає визначення облікової політики, структури аналітичних рахунків, графіка документообігу та відповідальних осіб. На цьому етапі закладаються передумови для формування якісної звітної інформації, зокрема шляхом деталізації обліку за джерелами фінансування, бюджетними програмами та видами операцій.

Обліковий етап охоплює узагальнення даних аналітичного та синтетичного обліку, закриття рахунків доходів і витрат, визначення фінансового результату виконання кошторису, а також трансформацію інформації про касові та фактичні видатки у показники, сформовані за принципом нарахування. Особливої уваги потребує методика відображення операцій за обмінними та необмінними операціями, що впливають на достовірність визначення фінансового результату виконання кошторису звітного періоду.

Контрольний етап передбачає проведення інвентаризації активів і зобов'язань, звірку даних обліку з інформацією органів казначейства щодо руху бюджетних коштів, а також перевірку правильності закриття рахунків. Удосконалення цього етапу пов'язане з розвитком внутрішнього фінансового контролю, запровадженням автоматизованих процедур перевірки логічної та арифметичної узгодженості показників між формами звітності.

Аналітичний етап полягає у формуванні системи показників, що забезпечують оцінку фінансового стану, структури активів і зобов'язань, ефективності використання бюджетних асигнувань. Розширення аналітичного потенціалу фінансової звітності передбачає деталізацію інформації у Примітках до річної фінансової звітності, а також розроблення індикаторів якості фінансової інформації.

Запропонована структуризація процесу формування фінансової звітності дозволяє систематизувати методичні процедури узагальнення облікових даних та визначити напрями підвищення їх аналітичної придатності.

Формування окремих форм фінансової звітності має свої методичні особливості. Баланс (ф. № 1-дс) узагальнює інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал на звітну дату й відображає ресурсну базу установи та джерела її формування. Звіт про фінансові результати (ф. № 2-дс) потребує чіткого розмежування доходів і витрат за економічною сутністю операцій, що забезпечує коректне визначення фінансового результату виконання кошторису звітного періоду. Звіт про рух грошових коштів (ф. № 3-дс) формується з урахуванням особливостей проходження коштів через рахунки органів казначейства, що вимагає методично обґрунтованого узгодження облікових даних із інформацією про касове виконання бюджету. Звіт про власний капітал (ф. № 4-дс) відображає зміни у структурі власного капіталу протягом звітного періоду та потребує коректного відображення результатів переоцінки, фінансового результату та інших змін.

Подальший розвиток методичного забезпечення формування фінансової звітності має бути спрямований на:

- розроблення алгоритмів автоматизованого формування звітних форм на

основі даних синтетичного обліку;

- удосконалення методики узгодження показників фінансової та бюджетної звітності;

- деталізацію обліку за джерелами фінансування та бюджетними програмами;

- формування системи індикаторів якості фінансової звітності;

- інтеграцію бухгалтерських інформаційних систем із системами казначейського обслуговування бюджетних коштів.

Таким чином, методичні підходи до формування фінансової звітності суб'єктів державного сектору повинні базуватися на системній інтеграції облікових, контрольних та аналітичних процедур, що забезпечують трансформацію первинної інформації у достовірну та зіставну систему звітних показників.

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 28 грудня 2009 р. №1541; станом на 01 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10#Text>.

2. Шацкова Л. П., Драгомир Д. В. Фінансова звітність суб'єктів державного сектору за національними та міжнародними стандартами: порівняльний аспект. *Economics Journal*. 2021. №1 (15). С. 82-91. DOI: 10.15276/EJ.01.2021.11

3. Зубілевич С. Я., Позняковська Н. М. Аналіз засад фінансової звітності в державному секторі України за національним законодавством та міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2018. Вип. 2(52). С.235-241. DOI: 10.24144/2409-6857.2018.2(52).235-241.

4. Черкашина Т. В. Фінансова звітність в контексті модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі. *Економічний простір*. 2021. №171. С.111-117. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-19>.

